

D'entrada

Paquita Sanvicén-Torné

La democràcia ens ajuda a ser nosaltres mateixos

Salvador Giner, al qual dediquem avui el monogràfic, és autor d'obres de referència imprescindible com *Sociologia i Història del pensament social*, entre altres. Estudiós i coneixedor profund dels clàssics, els ha atansat com a professor i pensador a una colla de generacions d'estudiants de Sociologia. És, encara ara, un observador de la realitat contemporània de mirada aguda i actitud compromesa. Referent de la sociologia catalana, fundador de l'Associació Catalana de Sociologia i pensador rellevant i reconegut de la sociologia contemporània, destaca per la seua llarga trajectòria d'anàlisi crítica dels fenòmens socials i l'àmplia producció assagística que ha bastit al llarg dels anys i que continua ampliant. Va publicar *Carta sobre la democràcia* a mitjans dels noranta del segle passat. És una mirada analítica sociològica idònia en aquests moments, maig del 2019, immersos com estem en temps de tensió política i electoral, en els quals la paraula democràcia s'invoca a tort i a dret. Continua sent un llibre que fa pensar, reflexiu, que demana ser llegit, i rellegit, amb calma.

Giner escriu la frase que hem triat per encapçalar aquesta ressenya, "La democràcia en ajuda a ser nosaltres mateixos", en una de les primeres pàgines. I afegeix tot seguit: "Avui en dia fins i tot per ser lliure convé estar-ne assabentat (ser un bon ciutadà informat). Un savi antic, Aristòtil, deia que saber es influir a la vida. El que no sap està lligat" (op.cit, p. 12). Una idea que recorre el llibre de la primera a la darrera pàgina: el saber, el coneixement com a base de la llibertat de l'individu. Com a base de la democràcia. El llibre té uns destinataris explícits: els estudiants, als quals dedica el pròleg; la classe política, per a la qual escriu un breu però intens i contundent "Avís per a polítics", i la ciutadania en general que és la raó final d'escriure el llibre i a la qual dedica explícitament el primer capítol *A tall d'introducció: tu i la democràcia*.

A partir d'aquesta interpel·lació directa Giner traça una intensa, detallada, reflexiva, argumentada i documentada defensa de la democràcia. Un sistema que, com ell diu, "és l'ordre polític menys dolent de tots els coneguts. (...) el règim o politeia que s'ajusta més a la dignitat humana i el que millor permet la consecució de la justícia per a tots i l'exercici de la nostra llibertat" (op.cit.18). Giner en dissectiona els pros i els contres, i deixa clara la tesi des del començament: "La democràcia ens convé" (op.cit.19) perquè, a més una llarga llista d'arguments que va detallant, "no és

només un ordre polític sinó també, i amb igual mesura, un ordre de convivència i manera de viure" (op.cit. p.21).

En nou capítols escrits amb prosa clara i diàfana –dialogant directament amb qui els estigui llegint– repassa al detall aquest ordre polític, els seus pros i contres, les cares i les creus, els protagonistes i afectats, les paradoxes i fins i tot contradiccions. Els títols amb què l'autor els emmarca són prou explícits i parlen per ells mateixos: "El món modern: el contrari del que et van prometre?"; "Els que manen"; "Com manen. Una excursió pel teatre mediàtic"; "El fisc i el contribuent"; "El bon ciutadà i els polissons de la nau democràtica"; "La corrupció política i els seus remeis"; "La causa de cadascú i les ideologies dels altres"; "La societat civil: el privat i el públic"; "Llibertat, igualtat, fraternitat: a tall de conclusió".

COM ES MANA

És especialment interessant el capítol dedicat a les maneres com es mana i a la relació de la política i el poder amb els mitjans de comunicació –els d'aleshores, recordem que el llibre és de 1996– en aquells moments també influents. "El procés polític quotidià demana avui

una comunicació constant amb la ciutadania, encara que sigui només aparent. Ai! del polític que no ho faci. (...) L'activitat de presència pública (mediatitzada pels mitjans, valgui la redundància) de la classe política s'ha incrementat de manera espectacular. La batalla política té lloc davant de les càmeres televisives i per mitjà de muntatges mediàtics preparats amb cura per les parts que hi participen. (...) La conseqüència n'és la transformació de la política en espectacle, és a dir, la seva degradació mediàtica. El teatre polític, que abans era un element molt important del poder, però no l'únic, degenera ara en el pilar que sosté tot l'edifici" (op.cit.p. 79).

Carta sobre la democràcia va ser publicada per primer cop al 1996. Giner la començava interpel·lant als polítics: "Vostès mateixos acostumen a reconèixer que la democràcia, avui, s'enfronta amb problemes greus. O bé els resollem entre tots junts, o no es resoldran" (op.cit. p. 14). Han passat 13 anys. Som allà mateix. Per això convé llegir, i rellegir, aquest llibre tot ell ple de contingut interessant i apassionant encara ara. Un referent que no pot faltar a la biblioteca, sigui en paper o digital, dels que els agrada analitzar reflexivament la política i la societat. Tampoc hauria de faltar en la llista de lectures de capçalera dels polítics d'ara, de la ciutadania en general. És un llibre, un magnífic llibre, escrit expressament per a tots nosaltres.

referències bàsiques

- / Giner, S. (2018). *Ideas cabales*. Barcelona: Alianza Editorial
- / Giner, S. (2017). *El futur de la religió: fe, humanisme i raó*. Barcelona: Herder Editorial
- / Giner, S. (2015). *Sociología del mal*. Barcelona: Libros de la Catarata
- / Giner, S. (2012). *El origen de la moral*. Barcelona: Península
- / Giner, S. (2010). *El futuro del capitalismo*. Barcelona: Península
- / Giner, S. (2001). *Teoría sociológica clásica*. Barcelona: Ariel
- / Giner, S. (1996). *Carta sobre la democràcia*. Barcelona: Ariel
- / Giner, S. (1987). *Ensayos civiles*. Barcelona: Ariel
- / Giner, S. (1975). *Historia del pensamiento social*. Barcelona: Ariel
- / Giner, S. (1969). *Sociología*. Barcelona: Edicions 62
- / Giner, S. (coord.). (2000). *La cultura de la democràcia: el futuro*. Barcelona: Ariel
- / Giner, S., i Camps, V. (1998). *Manual de civisme*. Barcelona: Ariel
- / Giner, S., i Homs, O. (2016). *Raó de Catalunya: La societat catalana al segle XXI*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans i Enciclopèdia Catalana
- / Giner, S., Lamo, E., i Torres C. (1998). *Diccionario de sociología*. Barcelona: Alianza Editorial
- / Giner, S., i Montagut, M. (2018). *Salvador Giner: dies i fets*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans

Amb el suport de la Unitat de Biblioteca
i Documentació de la UdL

Grup de Reflexió Sobre Sociologia Contemporània

Aquestes pàgines estan elaborades per l'equip de professors i estudiants de la Universitat de Lleida

adscrit al GESEC, Grup consolidat d'Estudis sobre Societat, Salut, Educació i Cultura.

Feu-nos arribar qualsevol suggeriment, comentari o proposta de llibre a: gercs.udl@gmail.com

'Carta sobre la democràcia', un bon llibre, us el recomano

SALVADOR GINER I DE SAN JULIÁN
 CATEDRÀTIC EMÈRIT DE SOCIOLOGIA, UNIVERSITAT DE BARCELONA
 EXPRESIDENT DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
 DOCTOR HONORIS CAUSA DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA

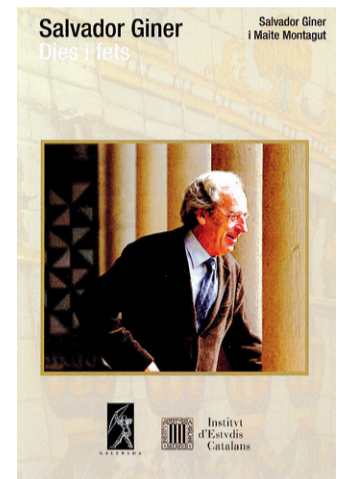
Carta sobre la democràcia és un text breu i punyent que explica al lector els elements essencials que, ensems, constitueixen el mode de vida en comú democràtic, que permet una vida política justa, el màxim possible de participació política popular i el màxim, també possible, de llibertat per als ciutadans. Explica que tot vassallatge s'ha de rebutjar, mentre que tant la ciutadania com la participació activa són fonamentals. El bon ciutadà ha de ser crític, participatiu, i actiu, a més de sempre respectuós amb els representants legítims del poble.

Tal com dic en un passatge del capítol *El bon ciutadà i els polissons*, "Una de les tasques més sèries amb les que ens enfrontem en l'actualitat és la de crear bons ciutadans, és a dir, subjectes actius i responsables, en lloc de gent despreocupades per la causa pública. Ciutadans que no defalleixin front les dificultats que té la vida política

democràtica tal com és i que volen, fermament, defensar els seus afectes beneficiosos i reformar els que té de malignes" (p.121). És l'esperit del llibre en el qual crec fermament encara.

Quan el vaig escriure, el vaig tancar dient: "L'art de ser un bon ciutadà consisteix a saber també quan s'ha de combinar les preocupacions que comporta l'entorn proper amb les que són, només aparentment, més llunyanes: quan es fa necessari pensar en què, avui dia, el nostre proïsme són tots els humans, estiguin on estiguin. (...) la campana de la llibertat també toca per a tu (lector/a), però només l'escoltaràs si vols compartir el teu esdevenidor amb la resta. Si els vols donar la mà" (p.183).

En definitiva, és un llibre breu, senzill i assenyat, que explica el funcionament de l'ordre comú menys dolent de tots els que existeixen o han existit al món, la democràcia.'

Marc García-Alias

Ressaca post festa de la democràcia

Venim d'una festa de la democràcia i pràcticament sense temps de recuperar-nos tornem a estar de festa... o de festival, coincidint amb l'arribada del bon temps i l'inici de la temporada de festivals de música de dos o tres dies de durada. I a l'igual que un festival, després s'ha de recollir i fer balanç de com ha anat i d'allò del que possiblement ens avergonyim però que si podem, no expliquem a ningú.

Salvador Giner en *Carta sobre la Democràcia* ens obre la ment a aquesta visió de dubtes i problemes que la democràcia sembla que té i que se'ns en va de la mà. Corrupció i corrupció dels dirigents electes que al mateix temps que ens diuen com comportar-nos. El sotmetiment dels mitjans i de l'opinió pública per uns interessos més partidistes que democràtics per el suposat bé de la població.

Al llarg de la lectura del llibre, ens trobem com hauria de ser la realitat democràtica més enllà del que realment és avui en dia. Giner ens explica de manera senzilla, moderada i amb molt sentit comú, com aquesta democràcia, que tot i ser un bé per a la societat no és una fi en si mateixa, ja que la democràcia està al servei de les persones per fer una societat millor i no les persones al seu servei.

En el llibre, al ser en format epistolar, no trobem exemples concrets com podríem trobar en un llibre acadèmic clàssic, sinó que trobem un diàleg en forma d'idees i paradigmes de les virtuts de la democràcia que Giner ens ofereix. L'autor sembla esperar la resposta dels lectors i de les persones a les quals dedica el llibre: estudiants, polítics, la societat en general... una resposta, evidentment, per carta.

Sovint –i com passa en aquests festivals que comentàvem al començament– només parlem de democràcia uns dies abans de la celebració de la festa de la democràcia i un cop acabat per valorar-la, sense tornar-hi fins l'any següent o, en el cas d'una campanya electoral, cada 4 anys. L'exigència d'una societat democràtica, responsable i sostenible comença des del moment que exercim la nostra responsabilitat en el vot i dura cada un dels dies que dura una legislatura. Així doncs, com ens suggereix el llibre del professor Giner: que gaudiu de la festa de la democràcia i que sigueu responsables.

Punts de vista

De les eleccions a les reflexions

Com ens recorda el company Marc García, venim de la "festa de la democràcia".

De les eleccions generals a uns quants encara els queda l'alegria o l'ensurt. També a molts encara un cert sentiment d'inquietud per saber amb qui i/o com governarà el president –encara en funcions–. Uns altres, encara, estan més amoïnats per les eleccions d'avui, 26 de maig, que per saber qui, com i amb quins objectius es governarà des de Madrid. N'hi ha també que, bé, ho senten com quelcom totalment aliè. I la pregunta que em faig és: d'on prové tota aquesta disparitat d'opinions?

Com és que ha canviat tant el ventall de possibilitats i són també tants els que pensen –sigui quina sigui la seua ideologia política– que l'únic que canvien són les cares i les maneres més o menys ortodoxes d'aquests representats? On queden les idees, les propostes i la credibilitat?

La lectura del llibre *Carta sobre la democràcia* de l'eminent sociòleg Salvador Giner suggereix que supera el caràcter formatiu amb el qual sembla que es va concebre. No solament ens posa en antecedents de què és una democràcia, sinó que fa un repàs –i ens ho descriu de manera didàctica– a tot allò que l'engloba. Aquesta forma de govern no solament consisteix en la configuració dels que tenen el poder, ni de com el mantenen o com funcionen un cop l'assoleixen. Ens parla de la cultura que comporta aquesta forma de govern i respon, entre altres, la pregunta: què és i en quins principis morals es basa?

L'autor ho explica amb exemples propis i aliens. D'una manera planera i pròxima ens transporta al sentit de conceptes tan feixucs com l'autoritat, la legitimitat, les corrupcions i corrupteles del sistema, la politització de les societats, els peatges de la democràcia, lo públic i lo privat, els impostos, les ideologies, la llibertat o la igualtat.

Durant la lectura de la carta, escrita des de la idealitat del concepte "democràcia", hi ha moments que s'enyoren exemples de fets reals d'allò que critica i desvirtua aquesta forma de govern. Justament aquest és un dels punts que altres autors/es li han criticat: la seva moderació i neutralitat. Però l'autor vol preparar-nos perquè siguem capaços d'identificar-los i assenyalar-los nosaltres mateixos. Si ens posem les ulleres que ens ofereix l'autor en aquesta campanya electoral, també coneguda com la "guerra de sigles i partits", la seva lectura pot servir-nos, com a electorat, de resistència des de la trinxera.

Isabel Labrador Nieto